

KALIBAR – OD INTERNOG GLASILA DO E-IZDANJA
Kalibar – From an Internal Newsletter to a Digital Edition

Sanja Graša
Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
sanja@gkka.hr

Lidija Šajatović
Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
lidija@gkka.hr

UDK / UDC **02(497.529Karlovac)(051.034)**
Stručni rad / Professional paper
Primljeno/ Received: 31.10.2025.

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

524

Sažetak

Cilj. U članku je prikazan razvoj Kalibra, stručnog časopisa Društva knjižničara Karlovačke županije (DKKŽ), od njegova pokretanja 2003. godine do suvremenog elektroničkog izdanja. Polazi se od šireg konteksta uloge strukovnih udruga u promicanju knjižničarstva te važnosti internih glasila i časopisa kao komunikacijskih, informativnih i identitetskih alata unutar profesionalne zajednice. Poseban je naglasak stavljen na transformaciju Kalibra iz internog glasila namijenjenog članovima Društva u relevantnu stručnu publikaciju s recenziranim radovima, dvostrukim anonimnim recenzijskim postupkom i jasno definiranim uredničkim standardima.

Pristup/metodologija/dizajn. U radu se analizira djelovanje Društva knjižničara Karlovačke županije kroz projekte, aktivnosti, edukacije i suradnju s Gradskom knjižnicom „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, kao i važnost lokalne, institucionalne i financijske potpore u održavanju kontinuiteta izlaženja časopisa. Posebno se razmatra prelazak Kalibra na elektroničko izdanje 2018. godine, čime su smanjeni troškovi, povećana dostupnost sadržaja te omogućena brža razmjena stručnih informacija. Od 2023. godine časopis dobiva status recenziranog izdanja i dodatno se profesionalizira.

Rezultati. Unatoč povremenim tehničkim i administrativnim poteškoćama, Kalibar postaje prepoznatljiv projekt koji povezuje knjižničare Karlovačke županije te potiče profesionalnu suradnju, razmjenu znanja i objavljivanje stručnih i znanstvenih radova.

Rast interesa autora i čitatelja potvrđuje njegovu ulogu u razvoju i promociji knjižničarske djelatnosti.

Originalnost/vrijednost. Kalibar se postupno profilira kao relevantno, kvalitetno i trajno stručno glasilo koje doprinosi vidljivosti knjižničarske struke te jačanju profesionalne zajednice na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Ključne riječi: Društvo knjižničara Karlovačke županije, elektroničko izdanje, Kalibar, knjižničarstvo, stručni časopis

Summary

Purpose. The article presents the development of Kalibar, the professional journal of the Library Association of Karlovac County (DKKŽ), from its launch in 2003 to its current electronic edition. It starts from the broader context of the role of professional associations in promoting librarianship and the importance of internal publications and journals as communication, informational, and identity tools within the professional community. Special emphasis is placed on the transformation of Kalibar from an internal publication intended for the members of the Association to a relevant professional journal with peer-reviewed articles, a double-blind review process, and clearly defined editorial standards.

Approach/Methodology/Design. The paper analyzes the activities of the Library Association of Karlovac County through its projects, activities, educational initiatives, and cooperation with the City Library "Ivan Goran Kovačić" in Karlovac, as well as the importance of local, institutional, and financial support in maintaining the continuity of the journal's publication. Particular attention is given to the transition of Kalibar to an electronic edition in 2018, which reduced costs, increased content accessibility, and enabled faster exchange of professional information. Since 2023, the journal has received the status of a peer-reviewed publication and further professionalized its approach.

Findings. Despite occasional technical and administrative challenges, Kalibar has become a recognizable project that connects librarians in Karlovac County and fosters professional collaboration, knowledge exchange, and the publication of professional and scientific papers. The growing interest from authors and readers confirms its role in the development and promotion of the library profession.

Originality/Value. Kalibar is gradually establishing itself as a relevant, high-quality, and permanent professional publication that contributes to the visibility of the library profession and strengthens the professional community at the local, regional, and national levels.

Keywords: electronic edition, Kalibar, librarianship, Library Association of Karlovac County, professional journal

1. Uvod

Strukovne udruge imaju važnu ulogu u promicanju svoje struke. Hrvatska nacionalna knjižničarska udruga, Hrvatsko knjižničarsko društvo, u tome nije iznimka. Naglasak djelovanja udruge stavljen je na promicanje knjižničarstva, zalaganje za prava knjižničarskih djelatnika i suradnju na nacionalnoj razini. Djelovanje udruge temelji se na angažmanu, entuzijazmu i dobrovoljnom radu, a jedan od alata koji pridonosi suradnji, razvijanju i jačanju odnosa među knjižničarima te boljoj komunikaciji svakako su interna glasila i časopisi iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti.

Interno glasilo sredstvo je komuniciranja o vijestima, važnim pitanjima te zbivanjima koja se tiču zaposlenikâ vezano za tvrtku u kojoj rade (Šutalo 2017). Strukovne i civilne udruge redovito ili povremeno izdaju informativne publikacije takve vrste. Interna glasila za cilj imaju informirati članove i suradnike o tekućim zbivanjima, aktualnim projektima i vijestima iz rada udruge. Nezanemariva je i edukativna uloga glasila, budući da nerijetko sadrže stručne članke i primjere iz dobre prakse. Za razliku od internih glasila, časopisi su namijenjeni široj javnosti. Definicija publikacije prema Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga navodi da je publikacija tiskani ili drugom tehnikom umnoženi duhovni proizvod u jednom ili više nakladničkih svezaka, na jednom ili više slobodnih listova (Verona 2009, 387). Serijska publikacija opisana je kao jedinica neomeđene građe, bez unaprijed utvrđenog kraja izlaženja, objavljena u uzastopnim zasebnim sveščićima, obično s brojčanim podacima, primjerice, časopisi, revije, nizovi omeđenih publikacija, itd. (Hebrang Grgić 2016, 65). Periodička, odnosno, povremena publikacija definirana je kao serijska publikacija koja izlazi u redovitim razmacima kraćima od godine dana, a obično sadržava zasebne članke (ISBD(CR) 2005, 19). Gore spomenute definicije predstavljaju osnovnu terminologiju te su korištene kao svojevrsno upoznavanje s temom časopisa. Zahvaljujući razvoju digitalne tehnologije i sve

razvijenijoj digitalnoj pismenosti ljudi te besplatnim *online* alatima, tiskana izdanja časopisa nerijetko zamjenjuju digitalni formati. Time časopisi postaju platforma za bolju vidljivost, ne samo u lokalnoj zajednici, već i šire.

Digitalni formati, između ostalog, olakšavaju pohranu časopisa, kao i dijeljenje sadržaja putem društvenih mreža. Interna glasila i časopisi mnogo su više od informativnog materijala; oni su sredstva komunikacije i izgradnje identiteta, u ovom slučaju, udruge.

2. Društvo knjižničara Karlovačke županije

Karlovački knjižničari prvotno se strukovno organiziraju 1959. godine pristupajući Hrvatskom bibliotekarskom društvu. Samostalna regionalna udruga osniva se 1998. godine, a od 2006. godine Društvo je organizirano pod nazivom Društvo knjižničara Karlovačke županije (dalje u tekstu DKKŽ) koje predstavlja nevladinu, nepolitičku, neprofitnu strukovnu udruhu djelatnika knjižničarske struke Karlovačke županije. Jedno je od šesnaest knjižničarskih regionalnih društava u Republici Hrvatskoj koja su članovi Hrvatskog knjižničarskog društva. Društvo trenutno broji 31 člana te spada u srednje velika knjižničarska društva u sklopu Hrvatskog knjižničarskog društva. Članovi Društva knjižničari su školskih, narodnih, visokoškolskih i specijalnih knjižnica Karlovačke županije. Djelatnosti Društva usmjerene su na stručno usavršavanje, izdavanje stručnog časopisa, suradnju s drugim regionalnim knjižničarskim društvima te kulturnim ustanovama i pojedincima, organizaciju stručnih skupova, izložbi, manifestacija i tribina, poticanje stručnog i znanstvenog rada te poticanje čitanja i pismenosti. Većinu članova, prema čl. 3., stavka 1. Pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci čine knjižničari (NN 107/21). Od 2010. godine Društvo je izgubilo veliki broj članova srednje i više stručne spreme kao i veliki broj članova iz školskih knjižnica. Danas većina članova Društva dolazi iz narodnih knjižnica, odnosno, većina članova Društva djelatnici su Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac gdje je i sjedište Društva. Ostali članovi Društva djelatnici su školskih i specijalnih knjižnica. Unatrag nekoliko godina Društvo se redovito prijavljuje na godišnje natječaje i javne pozive za financiranje projektnih programa Grada Karlovca, Karlovačke županije i Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Tijekom godina realizirana su 4 projekta Društva.

Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji projekt je koji je realiziran tijekom 2017. i 2018. godine u partnerstvu s Gradskom knjižnicom „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, a sufinanciran sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Aktivnosti unutar projekta bile su namijenjene isključivo knjižničarima. Cilj projekta bio je razvijanje suradnje među knjižničarima u Karlovačkoj županiji, stvaranje kompetentnih poslovnih knjižničara i promocija knjižnica kao središta znanja. Knjižničari polaznici radionica naučili su kako projekte učiniti održivima i koji su alternativni načini njihova financiranja (slika 1).

Obilježavanje 100. obljetnice rođenja Ljerke Markić-Čučuković naziv je stručno-znanstvenog skupa o utjecaju Ljerke Markić-Čučuković na razvoj knjižničarske struke koji se održao u siječnju 2019. godine zajedno s popratnom izložbom posvećenom dr. Ljerki Markić-Čučuković. Projekt je realiziran u suradnji s Gradskim muzejom Karlovac, Gradskom knjižnicom „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, Zakladnim odborom dr. Ljerke Markić-Čučuković te Komisijom za teoriju i znanstveni rad HKD-a (slika 2).

Grupa Cikloknjižničari osnovana je 2019. godine. Uz promociju biciklizma, knjižničari djecu u vrtićima i školama Karlovačke županije upoznavaju s radom knjižnica, programima koji se u knjižnicama odvijaju, proširuju komunikaciju s korisnicima te kreiraju pozitivnu sliku u javnosti o knjižničarima i knjižničarstvu kao profesiji. Za aktivnosti programa *Cikloknjižničari u vrtićima i školama* u 2022. godini, osigurana su sredstva Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Knjižničarka Sanja Graša, također članica grupe Cikloknjižničara, napisala je priču „Gdje je knjižnica“ koja svojom temom promovira čitanje i knjižnicu. Priču je ilustrirao knjižničar i voditelj grupe Cikloknjižničara Mario Šimić (slika 3).

Časopis društva knjižničara Karlovačke županije Kalibar časopis je Društva knjižničara Karlovačke županije zamišljen kao interno glasilo, namijenjeno knjižničarima, članovima Društva, za promicanje i unaprjeđenje stručnog rada u njihovim knjižnicama. Pokrenut je 2003. te od 2018. godine izlazi u e-izdanju kako bi se smanjili financijski troškovi i omogućilo redovito izlaženje. Njegovo objavljivanje osigurano je sredstvima Grada Karlovca te Karlovačke županije. Objavljuje se na mrežnim stranicama Društva knjižničara Karlovačke županije.

3. Kalibar

Kalibar je, kao časopis koji je ispočetka izlazio jednom godišnje u tiskanom obliku, pokrenut prije dvadesetak godina. Tada ga je financijski podupirala lokalna zajednica, a u njegovu objavljivanju i realizaciji sudjelovala je i matična ustanova, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ (Čunović 2011). Neke od ustaljenih rubrika bile su Intervju, Predstavljamo, Iz knjižnica, Prikazi i vijesti, a objavljeni tekstovi prikazivali su aktivnosti knjižničara Karlovačke županije. Ideja je bila da se i svaki novi broj predstavi u jednoj od knjižnica županije te je nekoliko godina uspješno ostvarivana (slike 4 i 5).

S vremenom se nedostatak financijskih sredstava pokazao kao glavni uzrok njegova neredovitog i periodičnog izlaženja. Kako bi se riješio taj problem, od 2018. počeo je izlaziti u elektroničkom obliku kojem je dodijeljen ISSN za *online* izdanje. Novi se brojevi objavljuju na mrežnim stranicama DKKŽ-a u rubrici Kalibar.

Tada se i koncept samog časopisa promijenio te je od internog glasila krenulo njegovo preoblikovanje i razvoj prema stručnoj publikaciji čiji je cilj pridonijeti vidljivosti knjižničarske struke te stručnom napredovanju knjižničara. Nova je verzija Kalibra podijeljena na stručni i obavijesni dio te je, osim uvodnika, vijesti iz knjižničarstva te različitih intervju, prikaza i recenzija, donijela i rubriku s temom broja i stručnim člancima. Osim toga, počeo je izlaziti i dva puta godišnje.

Stručni dio nije ograničen lokalno na Karlovac ili Karlovačku županiju, a pozivi za nove brojeve odnosili su se na stručne članke s iskustvima, programima, istraživanjima i projektima iz cijele Hrvatske. Tada su dodane i upute za autore koje su odredile rubrike časopisa, način oblikovanja teksta i uvjete njihova objavljivanja te su u njemu objavljeni brojni stručni radovi iz područja informacijskih znanosti i samog knjižničarstva.

Poteškoće kod usklađivanja poslovnih i privatnih obveza članova uredništva, grafičkih urednika, lektora i fotografa pridonijele su ponovnom neredovitom izlaženju Kalibra.

Od 2022. godine Kalibar se prijavljuje na javne pozive za predlaganje javnih potreba u kulturi, i to one Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Karlovačke županije i Grada Karlovca. Iako su prijave na Ministarstvo kontinuirano neuspješne, lokalna su upravna tijela prepoznala vrijednost i potencijal ovog časopisa te mu je Karlovačka županija 2023. godine prva dodijelila financijska sredstva na temelju prijave na javni poziv, a prošle je to učinio i Grad Karlovac.

Rad uredništva i dalje je ostao volonterski, no dobivena su financijska sredstva omogućila autorske honorare za recenzente i grafičkog urednika. Grafički urednik osvježio je i osuvremenio vizualni identitet časopisa Kalibar koji je od 2023. postao recenzirani časopis, a stručni članci prolaze kroz postupak dvostruke anonimne recenzije. Uvođenjem recenzentskog postupka osigurava se stručna razina i originalnost radova, a knjižničarima se omogućava napredovanje u struci. Tada su nadopunjene i upute za autore, ali i složene upute za navođenje literature u tekstu, koje dotad u Kalibru nisu bile usustavljene na taj način (slika 6).

Početna ideja „novog“ Kalibra bila je da se objavljuje dva puta godišnje, uz prethodno objavljene pozive i uz određenu temu broja. Nakon objavljenih poziva, uredništvo u vremenski određenom roku prima isključivo neobjavljene rukopise, zadržava pravo selekcije tekstova, kraćenja i izmjene naslova, a s autorom se konzultira u slučaju potrebe za znatnijim preoblikovanjem teksta. Pokazalo se da je prikupljanje dovoljnog broja tekstova u početku bilo izazovno, zbog čega su rokovi za dostavu članaka morali biti produživani, a pozivi ponavljani. Kako su financijska sredstva dobivena putem prijave na javne pozive, njihovo pravdanje, poštivanje vremenskih vrlo ograničavajućih rokova i opširna izvješća te potencijalne posljedice nepoštivanja uvjeta zadanih od tijela lokalne uprave koja su ta sredstva dodijelila, dovela su u međuvremenu do još nekoliko promjena u konceptu časopisa. Početkom ove godine uredništvo je odlučilo da se više ne određuje tema broja već da ona bude slobodna kako bi se dala veća sloboda u pisanju i izvještavanju, a umjesto točno određenih rubrika, časopis je podijeljen samo na stručni i obavijesni dio. Pozivi su, dakle, otvorenog tipa, osim povremeno, kada će tematski brojevi biti posebno naglašeni. Posredno je u provedbu programa uključena i lokalna zajednica jer se Kalibrom želi povezati knjižnice i ostale ustanove u kulturi, a u pisanju, recenziranju i grafičkom oblikovanju sudjeluju i pojedinci iz lokalne i šire zajednice.

Upute su tada ponovno ažurirane, a uz svaki stručni recenzirani tekst bit će određena i vrsta tog rada te njegova klasifikacijska oznaka.

Stručni dio obuhvaća stručne ili pregledne (izvještajne) radove, a uz njih je potrebno dostaviti i strukturirani sažetak rada (200 do 300 riječi) na hrvatskom i engleskom jeziku, pet ključnih riječi na hrvatskom i engleskom jeziku poredanih po abecedi te naslov rada, također na oba jezika. Radovi moraju biti dužine minimalno 5 kartica do 10 kartica teksta, tj. od 9.000 do 18.000 znakova (u njih se ne broje sažetak i

ključne riječi, popis literature, slika i tablica te priloga). Obavijesni dio obuhvaća tekstove do 3 kartice teksta (5.400 znakova), izvještajnog karaktera o radu ili programima u knjižnicama, manifestacijama, projektima, stručno-znanstvenim skupovima, osvrte, intervjuje, prikaze i recenzije. Tekst rada treba biti pisan fontom Cambria, veličine 12 točaka, s proredom od 1,5 točke. Kartica teksta sadrži 1.800 znakova s bjelinama i interpunkcijom. Naslove i podnaslove treba istaknuti podebljanjem, bilješke se navode na dnu stranice, a bibliografija na kraju rada.

Tekstove je poželjno popratiti kvalitetnim fotografijama čije mjesto mora biti naznačeno u samom tekstu. Slikovni materijal (fotografije, skenirane crteže i slično) obavezno dostaviti kao zaseban dokument (u jpg ili png formatu) te ga imenovati rednim brojem sukladno mjestu na kojem se pojavljuje u tekstu. Na kraju rada potrebno je napraviti popis tablica i slika, trebaju biti numerirane redosljedom pojavljivanja u tekstu te uz brojčanu oznaku moraju sadržavati i opis. (Kalibar n.d.)

Kako bi se olakšalo i uredništvu i samim autorima, od sljedeće je godine u planu prijeći na dvobroj – broj radova koji bi se objavljivao ne bi zbog toga bio smanjen, ali zbog više vremena za njihovo pisanje, porasla bi njihova kvaliteta.

Zastarjeli protokol prijenosa podataka *http* putem kojeg je funkcionirala mrežna stranica DKKŽ-a otežavao je ili čak onemogućavao pretraživanje arhive starih brojeva Kalibra. Zbog toga je 2024. godine potpisan partnerski ugovor s Gradskom knjižnicom „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac koja je i financirala prelazak na novi *https* protokol. U međuvremenu je mrežna stranica nekoliko puta hakirana i njezina baza podataka oštećena. U postupku njezina obnavljanja moguće su zamjene i gubitak nekih poveznica, na čijem se ispravljanju kontinuirano radi. Ove je godine mrežna stranica redizajnirana u sklopu projekta Kalibra i predstavljena je na redovnoj izvještajnoj skupštini Društva. Zbog toga uskoro više ne bi trebalo biti problema s arhivom starih brojeva Kalibra.

Širu se javnost o pozivima, objavljenim brojevima Kalibra te provedbi i rezultatima programa obavještava putem mrežnih stranica Društva knjižničara Karlovačke županije i Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“, društvenih mreža te medija.

U budućnosti je u planu prijaviti e-oblik Kalibra i u Hrčak, bazu stručnih i znanstvenih časopisa, što je zbog dugotrajnog i detaljnog procesa dosad neostvareno.

4. Zaključak

Unatoč i dalje prisutnim poteškoćama i nedosljednostima u procesu objavljivanja Kalibra, koje proizlaze dijelom iz nedostatka iskustva urednica i uredništva, tehničkih izazova te složenih uvjeta dodjele financijskih sredstava i popratnih administrativnih zahtjeva, časopis postupno stječe sve veću vidljivost i značaj unutar knjižničarske zajednice.

Kalibar je predstavljen i sudjelovanjem urednica na stručnim skupovima, izlaganjima, skupštinama i forumima, čime je časopis afirmiran kao jedan od relevantnijih projekata Društva knjižničara Karlovačke županije.

Zabilježen je porast interesa knjižničara i ostalih stručnjaka informacijskog i knjižničarskog područja za objavljivanje znanstvenih i stručnih radova u Kalibru. Takav razvoj ukazuje na to da časopis ima važnu ulogu u povezivanju knjižničnih djelatnika, poticanju njihove profesionalne suradnje te promicanju knjižničarske djelatnosti na području županije. Istodobno, *Kalibar* pridonosi razvoju suradnje između knjižnica i drugih kulturnih ustanova.

Povećano zanimanje za časopis i za objavljivanje u njemu pokazatelj je njegova postupnog profiliranja u relevantno i kvalitetno stručno glasilo. Uz stručno i profesionalno uredništvo, temeljite recenzente te kompetentne i angažirane suradnike, *Kalibar* ima potencijal dodatno unaprijediti knjižničarsku struku, autorima omogućiti pouzdanu publikaciju za objavljivanje stručnih i znanstvenih tekstova te pružiti vrijedan izvor informacija i znanja stručnjacima iz informacijskog i knjižničarskog područja.

Literatura

Čunović, Kristina. 2011. „Karlovački knjižničarski časopis *Kalibar*.“ *HKD Novosti*, no. 51. Pristupljeno: 25. 10. 2025.

<https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/386.html>

Društvo knjižničara Karlovačke županije. n.d. Pristupljeno: 25. 10. 2025. <https://www.dkkz.hr/>

Hebrang Grgić, Ivana. 2016. *Časopisi i znanstvena komunikacija*. Zagreb: Naklada Ljevak.
ISBD(CR): međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija i druge neomeđene građe: prerađeno izdanje ISBD(S)-a: Međunarodnoga standardnoga bibliografskog opisa serijskih publikacija. 2005. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Društvo knjižničara Karlovačke županije. n.d. „*Kalibar*.“ Pristupljeno: 25. 10. 2025. <https://www.dkkz.hr/kalibar/>

Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci. 2021. Narodne novine 107, 1886.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_107_1886.html

„Predstavljanje KaLibra, stručnog časopisa Društva knjižničara Karlovačke županije.“ 2013. *HKD Novosti*, no. 59. Pristupljeno: 25. 10. 2025.

<https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/703.html>

Šutalo, Vera. 2017. *Odnosi s javnošću: elektronska skripta*. Zagreb: Visoka poslovna škola Zagreb.
https://pvzg.hr/wp-content/uploads/2022/09/Odnosi_s_javnoscu.pdf

Verona, Eva. 2009. *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga: prvi dio: odrednice i redalice*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.